

Název studie: Rodinné prostředí a prosociální orientace dětí

Autor posudku: Lucie Prokopová

Celkové hodnocení

Ve své práci se autorka věnuje tématu prosociální orientace u dětí, což považuji za zajímavé, nicméně bych uvítala vysvětlení toho, proč je dobré se tématem zabývat. Hned na začátku vnímám jako klad poměrně rozsáhlý teoretický úvod do tématu prosociálního chování, podložený několika odbornými zdroji. Přesto k němu mám pár výhrad. Jednak se autorka opakovaně odkazuje na jakési výzkumné studie, které byly v této oblasti provedeny, ale neuvádí jaké. Bylo by potřeba je zde přímo vypsát, aby do nich čtenář mohl v případě zájmu nahlédnout. Kromě toho mi tu chybí i některé další citace. Například v předposledním odstavci na první straně jsou vyjmenované osobnostní determinanty prosociálního chování, ale není u nich uvedený žádný zdroj. Předpokládám, že si autorka tyto charakteristiky nevymyslela a proto by bylo správné připojit odpovídající citaci. Podobné nedostatky se pak objevují i v závěrečné diskusi. Co bych v úvodní části pochválila, jsou vypsání cíle studie. Bohužel však musím dodat, že konkrétně u cíle číslo tři, mi není zcela jasné, jak by jej za použití prezentovaných výzkumných nástrojů mělo být dosaženo. Navíc tento cíl není vyjádřen v žádné z hypotéz a není tedy zřejmé, jestli daná oblast bude či nebude zkoumána. Dále v textu chybí výzkumná otázka, ke které sice úvod dobře spěje a která je v něm naznačená, ale není zde explicitně vyjádřena. Navazující hypotézy jsou přitom jednoduché a testovatelné, nicméně nevyplývají z uvedené teorie a není tedy jasné, na základě čeho k nim autorka dospěla.

Co se metodologické stránky týká, naprosto postrádám popis administrace dotazníků. Pro umožnění případné replikace předložené studie by bylo dobré uvést, jak a kdy sběr dat probíhal. Kromě toho mi zde chybí i odůvodnění výběru vzorku. Není mi zcela jasné, proč se autorka rozhodla do svého výzkumu zahrnout zrovna žáky daných ročníků. Tento krok by bylo zapotřebí více rozvinout. Další věci jsou výzkumné nástroje. Jelikož dotazníky a škály, které jsou ve výzkumu používány, nejsou notoricky známé, uvítala bych jejich alespoň stručný popis a odůvodnění jejich volby. Konkrétně u ŠRP se totiž například Gabriel a Novák (2008) zmiňují o tom, že byla vytvořena speciálně pro prostředí socialistického Československa. Je tedy diskutabilní, jestli její využití může v současnosti přinést validní výsledky.

Podíváme-li se na výsledky samotné, musím konstatovat, že jsou zde uvedené některé věci, jako například rozdílnost v míře prosociálních tendencí u chlapců a děvčat, o kterých jsem nenašla žádnou zmínku v úvodu ani v cílech práce. Díky této absenci teoretického ukotvení předložená data působí jako cosi nadbytečného, co vlastně ani s výzkumem nesouvisí. Mimo to je u analýzy korelačních vztahů uvedeno, že za „nejúčinnější formy pozitivního výchovného působení v regulaci prosociálního chování, lze mimo jiné považovat takové chování rodičů, kdy dávají svým dětem najevo, že jsou tu pro ně“ (str. 19). Toto z výsledků ovšem nevyplývá a působí to na mě trochu jako zbytečné rybaření v datech. Stejně rybaření se pak objevuje i ve slovním hodnocení výsledků testování H1, H2 a H3.

V závěru bych chtěla podotknout, že mi zde chybí upozornění na možná omezení studie a na proměnné, které by mohly do výzkumu vstoupit a podstatně tak omezit jeho interní validitu. Stejně tak by tu mohly být uvedeny náměty a doporučení ohledně budoucího výzkumu. Diskuse navíc celkově nepůsobí příliš odborně a obsahuje hned několik nepodložených domněnek. Co se mi naopak líbí, je vytvoření praktických doporučení pro rozvíjení prosociálního chování u dětí, z nichž ovšem pouze některá vyplývají z představených dat. Věc, kterou v prezentaci výsledků potom velmi oceňuji je jejich propojenost s hypotézami, na které se autorka neustále odkazuje.

Zdroje:

Gabriel, Z., Novák, T. (2008). Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči. Praha: Grada.

Silné stránky (za co chválit)

- dobře zvolené téma
- přehledné členění práce
- explicitně definované hypotézy
- definování cílů studie
- propojení výsledků a diskuse s hypotézami

Slabé stránky (náměty na zlepšení)

- chybějící zdroje
  - chybějící výzkumná otázka
  - hypotézy nevyplývají z teorie
  - nedostatečné zdůvodnění volby vzorku a metody
  - v diskusi jsou prezentovány výsledky a domněnky, které nevycházejí ze získaných dat
-

Otázky pro autora studie

1. Proč jste se rozhodla toto téma zkoumat?
  2. Jak byste specifikovala vaši výzkumnou otázku?
  3. Jak jste dospěla k daným hypotézám?
  4. Jak byste zdůvodnila volbu vzorku a výzkumných nástrojů?
  5. Existují nějaké intervenující proměnné, které mohly do výzkumu vstoupit?
  6. Jak jste dospěla k praktickým doporučením uvedeným v závěru práce?
  7. Jaká doporučení byste dala budoucím výzkumníkům a kam by se podle vás další výzkum měl ubírat?
-